

RECORDS D'UN EXCURSIONISTA,
CARLES BOSCH DE LA TRINXERIA
(Brau Editor, Figueres, 2005)

MARIA ESPELT

Han calgut una bona pila d'anys i la iniciativa d'una entitat com és el Centre Excursionista Empordanès perquè *Els records d'un excursionista*, de l'autor pradenc Carles Bosch de la Trinxeria (Prats de Molló 1831 – la Jonquera 1897), s'hagin tornat a imprimir. Aquesta compilació de narracions i articles de tipus costumista va ser editada per primera vegada el 1887 per la impremta La Renaixensa. Tanmateix, no va ser fins al 1978, gairebé un segle més tard, que l'editorial Selecta va fer-ne una segona edició. Fins als nostres dies, l'obra tan sols s'ha reimprès en una ocasió, el 1983, i es va fer en la mateixa editorial Selecta i prenent com a base l'última versió del text.

Des de ja fa uns quants anys, tant la primera edició com les dues impressions posteriors estan exhaurides, i aquest és un dels principals motius que va portar —i amb molt bon criteri— uns quants membres del Centre Excursionista Empordanès a plantejar-se la reedició de l'obra. El proppassat 2005, aquesta entitat celebrava quaranta anys de la seva fundació, i va trobar en Bosch i els seus textos un bon aliat per commemorar l'aniversari. I és que, a part de la vinculació amb terres empordaneses, l'un i l'altre, tal com evidencien el nom de l'entitat i el títol de l'obra, comparteixen la passió per l'excursionisme.

La recent edició, publicada per Edicions Brau de Figueres, beu del primer text, del que Bosch de la Trinxeria va decidir treure a la llum. Lluny de les ultracorreccions que impregnen la segona edició de *Records d'un excursionista*, que poden quedar justificades si es té en compte el fabrisme imperant de l'època i l'esforç que s'estava fent perquè la llengua catalana es mantingués ferma, els criteris filològics que s'han seguit en aquesta ocasió són molt menys intervencionistes, o més conservadors si es vol. La llengua que trobaran els lectors que s'acostin al volum que ara s'ha publicat és pràcticament la mateixa que va utilitzar l'autor fa més d'un segle. David Prats, responsable de l'edició del text, ha considerat que «la llengua de finals del segle XIX és prou propera al català actual», i és per això que tan sols ha aplicat lleus regularitzacions de tipus ortogràfic, tipogràfic i de puntuació que fan l'obra més llegidora al públic contemporani.

Un dels encerts d'aquesta nova edició són les notes a peu de pàgina, que aclareixen aspectes tant del lèxic i la toponímia que usa l'autor com, més específicament,

de certa terminologia botànica. Tanmateix, les acotacions no són excessives i això permet una lectura fluïda i amena, que és el que correspon a una obra com la de Bosch de la Trinxeria. Afegeix també valor a aquesta publicació l'annexió d'un seguit de fotografies d'època que s'han obtingut a través de diversos arxius públics i privats, i en les quals es descobreixen tant el mateix autor com algun dels indrets descrits en el llibre.

Records d'un excursionista és la primera obra que va editar Bosch i, arran de l'èxit que va obtenir, en seguiren d'altres, entre les quals una de les més destacades i divulgades és *L'hereu Noradell* (1889). Tot i que posteriorment va fer algunes incursions literàries en la novel·la psicològica i la societat urbana, com ara *L'hereu Subirà* (1891) i *Montalba* (1891), va ser en el costumisme rural en el format de narració breu on va demostrar una millor desimboltura.

Tot i el seu títol, *Records d'un excursionista* no es llegeix ni s'hauria de llegir únicament en clau excursionista, per bé que bona part dels itineraris que s'hi descriuen es poden resseguir encara avui dia. És, de fet, un llibre que compleix les expectatives d'un públic amb interessos diversos. Aquell que s'acosti a l'obra tant pot trobar-hi una guia de muntanya —això sí, amb certes reserves— com un seguit de narracions que li permetran fer un salt enrere en el temps. El volum conté una bona dosi de relats de costums que ens acosten a la societat rural de finals del segle XIX, que Bosch coneixia bé arran de la seva condició de terratinent. L'autor filtra la realitat d'una època i d'una geografia concretes, i ho fa amb una voluntat molt d'acord amb el moment en què va ser escrita l'obra, molt conforme a l'ideari de la Renaixença. Hi ha, en els records d'aquest excursionista, en les sortides botàniques que ens narra, en les caceres que reviu a les muntanyes de l'Albera i en cada un dels relats que se succeeixen en el llibre, un clar afany d'acostar als seus coetanis el patrimoni cultural que ell tant estimava. Precisament, en una nota al lector que precedeix la primera narració del volum, Bosch explica que el llibre és fruit de la insistència d'uns amics que el van encoratjar a reunir en un llibre els escrits que fins llavors havia tret a la llum a través de diverses publicacions, ja que d'aquesta manera contribuiria a la difusió de la llengua, la cultura i el patrimoni català en general.

Per acabar, val la pena comentar que, en llegir *Records d'un excursionista*, aquells que coneixem bona part dels racons que hi apareixen de ben segur que en més d'una ocasió hem sentit una certa feredat en comprovar les transformacions que del XIX ençà ha sofert o està a punt de sofrir aquest territori. És per això que, deixant de banda l'òbvia importància que té el fet de recuperar un autor de casa nostra injustament relegat a un segon ordre, la producció literària del qual caldria revisar, la reedició d'aquesta obra té un valor afegit, ja que pot actuar de revulsiu i empènyer les generacions posteriors a Bosch a conèixer millor el nostre petit país i a qüestionar-nos-en l'evolució.